

6. téma: Sloboda

„Sloboda! Kedy sa už konečne vráti sloboda?“ Po dlhých mesiacoch karantény a sociálnej izolácie všetci túžobne vítajú každý krok k slobode: k slobode stretávať sa znovu s ostatnými, zúčastňovať sa na bohoslužbách, koncertoch, chodiť do múzeí, spoločne oslavovať, cestovať... A aj deti po dlhom čase strávenom len doma objavujú školu ako miesto slobody.

Väčšina ľudí prijala obmedzenia svojich obvyklých slobôd a držala sa pravidiel. Nie primárne zo strachu alebo z donútenia, ale „dobrovoľne“, zo solidarity s osobami, ktoré sú obzvlášť ohrozené. Preto boli pripravení prinášať obeť. A to je znamenie, že skutočne existuje sloboda, ktorá sa prejaví vtedy, keď sa človek neriadi iba svojimi inštinktmi, želaniami a impulzmi.

Pán Boh nás stvoril ako slobodné bytosti. Ako ľudí, ktorí sa môžu a majú slobodne rozvíjať. Ako ľudí, ktorí si môžu užívať život a byť šťastní. A ako ľudí, ktorí majú slobodu rozhodnúť sa, čo budú robiť a ako chcú formovať svoj život. Znie to dobre. To však neznamená: môžem si robiť, čo chcem – bez ohľadu na to, aký bude výsledok. Neznamená to, že môžeme byť nerozvážni, bezohľadní, nezodpovední, sebeckí a chamtiví. Naopak, skutočná sloboda je presný opak svojvôle, keď pod zámienkou slobody človek zotročuje všetkých okolo a sám je otrokom svojho sebecka. Súčasná pandémia bola veľkou výzvou a príležitosťou zamyslieť sa nad tým, kedy je človek skutočne slobodný.

Ved' sloboda je tou najvzácnejšou súčasťou človeka. Pán Boh nám z lásky daroval slobodnú vôľu, pretože chcel, aby sme ho milovali, aby sme s Ním mali živý vzťah. A láska je možná len v slobode. Vynútené „milujem ťa“ je nanič. Sú to len prázdne slová, ktoré nič nezaväzdia.

Pán Boh hľadá vrúcne zjednotenie s človekom v láske. Táto túžba lásky sa zjavuje už v raji – Boh chce byť pri ľuďoch. Dáva im slobodu a takpovediac riskuje. Rozhodnú sa ľudia žiť zodpovedne vo svojej slobode? Zodpovedne pri spolužití so stvorením tak, že ho kultivujú a zachovávajú? Zodpovedne pri spolubytí ako ľudia navzájom? Ale tiež zodpovedne v živom vzťahu s Pánom Bohom? To znamená predovšetkým: budú žiť ako Boží obraz? Skutočne Mu dôverovať? Milovať Ho? No človek, stvorený na Boží obraz a obdarený slobodou, sa svojmu Stvoriteľovi a Pánovi vzpiera. Sám chce byť ako Boh. „Otvoria sa vám oči“, sľubuje pukušiteľ... Áno, otvorili sa im oči, ale miesto očakávaného vábivého poznania poznali len to, že sú nahí. Otvorili sa im oči a uvideli svoju úbohosť. Tak končí každý hriech, každé zneužitie svojej slobody – sklamaním, strachom, hanbou, otroctvom. Ale Božia láska a vernosť opakovane hľadá strateného človeka (por. Gn 3, 1 – 24).

Oboje patrí k slobode, ktorú Pán Boh dáva ľuďom: zodpovedný život a dôvera v Neho. V slobode je dôležité prevziať zodpovednosť, zodpovednosť voči Bohu, ľuďom i stvorenstvu. Sloboda znamená robiť zodpovedné rozhodnutia a niesť aj následky svojich rozhodnutí. O tom svedčili púštni otcovia, napr. vo výrokoch sv. Antona pustovníka nájdeme:

„Ak sa ti zachce, môžeš byť otrokom vášni, ale ak chceš, môžeš sa od nich oslobodiť, ak odmietneš ich jarmo, lebo Boh ťa stvoril s neobmedzenou vládou.“

„Slobodný je ten, kto neotročí náruživostiam (zmyslovým pôžitkom), ale svojím premýšľaním a bezúhonnosťou svojho tela vládne nad ním a s veľkou vďačnosťou sa uspokojuje s tým, čo mu Boh poskytuje, hoci by to bolo aj dosť skromné.“

„Nepovažuj za slobodných tých, ktorí sú slobodní podľa svojho stavu, ale tých, ktorí sú slobodní svojím životom a mravmi. Nie je možné napr. považovať múdrych a bohatých za opravdivo slobodných, ako ani tých, ktorí sú zlí a nevedia sa opanovať, pretože takíto sú otrokmi vášnivých citov. Slobodu a dobro v duši vytvára opravdivá čistota.“

„Vládcovia, ktorí nútia robiť nerozumné a pre dušu škodlivé veci, nemôžu panovať nad dušou. Oni môžu sputnať telo, no nie vlastnú slobodnú vôľu človeka, ktorého pánom je z daru svojho Stvoriteľa rozumný človek, ktorý je nad akoukoľvek vládou, donucovaním a nad každou silou.“

„Túto slobodu nám vydobyl Kristus“, hovorí sv. Pavol (Gal 5, 1) a ďalej vysvetľuje: „Lebo vy ste povolani pre slobodu, bratia, len nedávajte slobodu za príležitosť telu, ale navzájom si slúžte v láske!“ (Gal 5, 13). Ako to máme robiť, o tom píše celé evanjelium. Pán Ježiš slúžil a miloval až do krajnosti. Aj svoje utrpenie a zomieranie premieňa na lásku. Sv. Efrém hovorí: „Pri Poslednej večeri sa Ježiš obetoval sám; na kríži ho obetovali iní“. Vydal svoj život zo slobodnej vôle, aby sa stal Baránkom, ktorý sníma hriechy sveta; vo vzkriesení si život znovu zobral naspäť, aby nám daroval svoju slávu (por. Jn 17, 22). „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10, 10b). Eucharistia, Božie osobné slovo lásky ľuďom, je posledným dôkazom vtelenej lásky Vykupiteľa. Tak siaha Ježišovo sebadarovanie v Eucharistii až po večný život Najsvätejšej Trojice a je jeho ozvenou. V tajomstve Eucharistie sa zjavuje láska Trojjediného Boha vo svojej plnosti a učí nás, že Boh nám dal slobodu na sebadarovanie v láske.

Náš spôsob, ako prežívame slobodu ako Boží dar, je pre väčšinu ľudí nepochopiteľný a paradoxný. Kladú si otázky: Kto by dnes šiel slobodne a dobrovoľne za mreže? Prečo ste za mrežami? Vtedy im rada odpovedám: „Nuž, to závisí od uhla pohľadu. Z mojej perspektívy ste za mrežami vy. Človek dneška je zvyknutý považovať za centrum seba. Tu som ja, teda tu je „pred mrežami“. My sa pozeráme na Pána v Eucharistii, On je tým centrom, východiskovým bodom, od ktorého sa odvodzuje všetko ostatné. Nuž, ak sa na to pozrieme takto, tak my sme s Ním pred mrežami a vy...“ – a potom je zaujímavé debatovať o tom, na ktorej strane je viac slobody...

Sr. Stella Mária Jana Dolníková
pochádza z Hlohovca. Miluje
Eucharistiu, Pannu Máriu a teší sa,
že môže svoju misionársku úlohu
plniť pred Pánom Ježišom prítomným
v Najsvätejšej Sviatosti modlitbou
a obetou obyčajného života skrytého
v klauzúre.

